

Gal. 2:21 "Ik doe de genade Gods niet teniet ..."

Dat is het tweede argument van deze brief. Bedenk nu heel goed, dat uit de werken der wet gerechtvaardigd willen worden, betekent: de genade van God wegwerpen. Zeg mij, wat is een goddelozer of verschrikkelijker zonde, dan het wegwerpen van de genade en niet door het geloof in Christus gerechtvaardigd willen worden? Het is toch zeker genoeg en meer dan genoeg, dat wij goddelozen zijn en overtreders van al Gods geboden; en nu voegen wij daar deze zonde boven alle zonden nog aan toe, dat wij de genade en vergeving van zonden door Christus, die ons zo stellig aangeboden wordt, zonder schroom verwerpen. Geloof mij, deze smaad is groter en verschrikkelijker, dan iemand zou kunnen uitspreken. Paulus en de andere apostelen hebben geen zonde zozeer op het oog gehad en benadrukt, als de verachting van de genade en de verloochening van Christus; en toch gebeurt deze zonde zo heel gemakkelijk. Dat is de reden waarom Paulus vooral de antichrist zo krachtig bestrijdt, omdat de antichrist de genade tenietdoet en de weldaad van Christus, onze Hogepriester, verloochent, Die Zichzelf als offer voor onze zonde heeft overgegeven. Maar op deze manier Christus verloochenen, betekent Hem zonder bedenken bespuwen en neerwerpen en zich op Zijn plaats zetten en zeggen: ik zal je rechtvaardigen en redden. Waardoor? Door missen, bedevaarten, aflaten, het zich houden aan een regel, enz. Daarom heeft de antichrist zich heel eenvoudig verheven tegen en boven God en zich op de plaats van Christus gesteld, de genade verworpen en het geloof verloochend. Want dit heeft de antichrist onderwezen: het geloof baat niet, als het geen werken heeft, en door dit misleidende argument heeft hij de weldaad van Christus geheel en al in de schaduw gesteld en zinloos gemaakt en in de plaats van de genade van Christus en Zijn rijk de leer van de werken en het rijk van de ceremoniën gesteld. In louter kluchtspelen heeft hij dat vastgelegd en zo de hele wereld weggerukt van Christus, Die in het geweten immers alleen moet heersen, en heeft hij de wereld met geweld tot de diepte van de hel neergestoten.

Zo kan gemakkelijk worden ingezien, wat dat is: de genade van God verwerpen, namelijk dit: uit de wet gerechtvaardigd willen worden. Wie echter heeft ooit gehoord, dat wij door het doen van de wet de genade wegwerpen? Dus zondaars worden, als wij de wet houden? Nee, maar dan werpen wij de genade weg, als wij de wet houden in de mening dat wij daardoor gerechtvaardigd worden. (...)

Wie de wet houdt als rechtsgrond voor zijn rechtvaardiging, werpt de genade weg, wijst Christus en Zijn offer af. (...) Het is verschrikkelijk om te zeggen, dat men zo volkomen dwars kan zijn, dat men ook de barmhartigheid en de genade van God wegwerpt; en toch doet iedereen juist dit, al wil men ook niet de schijn van het verwerpen der genade op zich laden. Daarom zegt men dat men God de hoogste eer bewijst. Nu volgt het tweede argument.

2:21 ... *want indien de rechtvaardigheid door de wet is, zo is dan Christus tevergeefs gestorven.*

Hier vermaan ik weer, Paulus niet zo te verstaan, alsof hij over de ceremoniële wet sprak, zoals de sofisten in hun dwaasheid voortdurend beweren. (...) Paulus spreekt hier over *de hele wet*. (...)

Neem nu beide wetten, de ceremoniële wet en de morele wet of de wet der tien geboden samen en stel u voor, dat u door de verdienste die op het welgevallig oordeel van God wacht, zover gekomen bent, dat u de Heilige Geest gegeven is, dat u de liefde hebt (ofschoon dat een onmogelijke veronderstelling is en uit de aard der zaak niet voorkomen zal), maar veronderstel eens, zeg ik, dat u door naar uw natuurlijk vermogen te handelen, de genade verwerft, rechtvaardig bent en de Heilige Geest hebt. Vanwaar? Uit uw verdienste, die God in Zijn welbehagen laat gelden? Dan hebt u Christus niet nodig, voor u is Hij overbodig en tevergeefs gestorven. (...)

Maar waarom werd Christus dan geboren? Waarom werd Hij gekruisigd en waarom stierf Hij dan? Waarom werd Hij mijn hogepriester, Die mij liefheeft en Zichzelf als onschatbaar offerlam overgaf? Waarom deed Hij dat alles? Heel eenvoudig tevergeefs, als de grond voor de rechtvaardiging werkelijk daarin ligt, zoals de sofisten zeggen, dat ik in de wet of in mijzelf gerechtigheid vind, buiten de genade en buiten Christus om.

Maar is dan deze smaad nog wel te dulden en door de vingers te zien, dat de Goddelijke Majesteit, Die Zijn eigen Zoon niet spaarde, maar voor ons allen overgaf, hiermee niet serieus zou handelen en maar alleen een spelletje speelde? Eer ik dat zou toestaan, wilde ik liever, dat niet alleen de heiligheid van alle pausgezinden en dweepers, maar ook die van alle engelen met de duivel zelf in eeuwigheid verworpen en verdoemd zou worden. Ik wil volstrekt niets weten van wat boven deze Christus gesteld wordt. Hij moet hier de Schat zijn, zo groot, dat al het andere tegenover Hem vuil en gering wordt. Hij moet hier een zo groot Licht zijn, dat ik, als ik Hem in het geloof aangegrepen heb, niet eens weet dat er een wet, een zonde of de een of andere ongerechtigheid in de wereld is. Want wat is alles, wat in de hemel en wat op de aarde is, vergeleken met de Zoon van God?

Daarom is Gods genade verwerpen de grootste zonde en tegelijk de meest verbreide, die alle werkheiligen begeren; want indien zulke christenen door de verdienste, die op het billijk oordeel van God wacht, of door hun werken en lijden, of door de wet, rechtvaardig willen worden, verwerpen zij, zoals gezegd, de genade van God en Christus. Met al deze gruwelen is de paus begonnen. Hij heeft het Evangelie van Christus verduisterd, ja geheel en al bedolven, de wereld vervuld en belast met zijn tradities; dat tonen o.a. zijn aflaten en bullen aan, waarin hij niet de gelovigen vrijspreekt, maar de rouwklagers die hun schuldbelijdenis afleggen en zeggen mee te willen werken. Op deze manier heeft hij genoegzaam betuigd, dat Christus eenvoudig tevergeefs gestorven is en dat de genade van nul en generlei waarde is. Daarom zijn de gruwelen en lasteringen van het pausdom zo schandelijk, en toch blijven de blinde en verharde sofisten - die toch in het licht der waarheid staan - bij hun goddeloze en geheel ijdele meningen, en zeggen dat de menselijke natuur in de grond goed is en de mensen zichzelf door hun goede werken en verdiensten tot de genade zouden kunnen toebereiden; en wat hun ontbreekt, is dat zij hun goddeloze leer en dwaling erkennen, dat zij die ook tegen hun geweten in verdedigen. Als mijn zaligheid aan Christus zoveel gekost heeft, dat Hij genoodzaakt was voor mijn zonden te sterven, dan is het zonneklaar, dat mijn werken en mijn gerechtigheid uit de wet tegenover

een dergelijke hoge prijs van nul en generlei waarde zijn. Als ik voor een jas honderdduizend guldens moet neertellen, dan kan ik met mijn stuivertje wel thuisblijven. Nu is echter de wet, om van veel geringere zaken maar te zwijgen, met al haar werken en gerechtigheden, nauwelijks een afgesleten half centje tegenover Christus, door Wiens dood en opstanding mijn dood overwonnen is en aan mij gerechtigheid en eeuwig leven geschonken zijn. (...)

Als Paulus hier spreekt over de gerechtigheid, dan moet men wel bedenken, dat hij zich op hoog niveau beweegt, niet op het politieke of economische, dat wil zeggen, hij spreekt niet over de burgerlijke gerechtigheid, die Gods inzetting is en waarvan Hij eist die te volbrengen, waarvoor Hij beloningen uitlooft en die men redelijkerwijs ook wel volbrengen kan. Paulus spreekt hier over de gerechtigheid tegenover God, door welke wij van de wet, van de zonde, van de dood en van alle kwaad bevrijd worden, om de genade, de gerechtigheid en het leven deelachtig te worden en door welke wij heersers over de hemel en de aarde en over alle schepselen worden. Deze gerechtigheid kan geen menselijke en geen Goddelijke wet tot stand brengen. De wet is immers boven het verstand uit als extra aan de mens gegeven, om hem te verlichten, te ondersteunen en te tonen wat hij doen en wat hij laten moet. Niettemin kan de mens met al zijn kracht en met al zijn verstand toch niet gerechtvaardigd worden, ook niet als deze Goddelijke weldaad, namelijk de wet, erbij komt. Als het beste, wat de mensen op aarde hebben (namelijk de wet, die als een soort zon aan het aardse licht, aan de zwakschijnende toorts van het menselijk verstand is toegevoegd, om dat te verlichten en te leiden) niet kan rechtvaardigen, wat zou dan het verstand zonder de wet? Ja wat? Niets anders, dan wat de paus samen met zijn universiteiten en monniken gedaan heeft, die door de menselijke tradities ook het licht van het eerste gebod verduisterd hebben. Daarom kunnen die allemaal, met hoevelen zij ook mogen zijn, niet een enkele letter van de wet recht verstaan, maar gaan zij hun weg in de volslagen duisternis van hun verstand. En dat is een veel verderfelijker dwaling, gemeten aan die andere dwaling, die uit de leer van de werken der wet voortkomt. En zo zijn het uitermate sterke woorden, als de apostel zegt: 'Indien de rechtvaardigheid door de wet is, zo is dan Christus tevergeefs gestorven.' Hij zwijgt over de menselijke krachten, over het verstand, over de wijsheid, hoe groot die ook moge zijn (hoe groter die is, des te gemakkelijker en vlugger legt zij de mens lasten op), maar hij zegt heel eenvoudig: 'Indien de rechtvaardigheid door de wet is, enz.' Daarom kan het menselijk verstand, ook als het door de wet en nog wel door de Goddelijke wet ondersteund wordt, niet de gerechtigheid brengen, maar het trekt van de gerechtigheid af en verwerpt Christus. Want als het gerechtigheid zou kunnen verschaffen, dan zou Christus tevergeefs gestorven zijn. Zet daarom maar heel eenvoudig de dood van Christus tegenover alle wetten en weet met Paulus niets anders dan Christus en Dien gekruisigd, zodat niets helderder kan zijn dan Hij. Zo zult u vol kennis, rechtvaardig en heilig zijn en de Heilige Geest ontvangen, Die u in de zuiverheid van het Woord en het geloof bewaren zal. Als echter Christus uit het gezicht verdwijnt, dan is alles tevergeefs. (...)

Maarten Luther